

«Flix s'ha quedat sense control científic extern»

Narcís Prat Catedràtic d'Ecologia i membre de la comissió científica de Flix

ANTONIO MADRIDEJOS
BARCELONA

Com a membre de la comissió científica, Narcís Prat, catedràtic d'Ecologia de la Universitat de Barcelona, va participar en l'elaboració del projecte de descontaminació de l'embassament de Flix, on des de fa mig segle s'acumulen els residus tòxics generats per l'activitat de l'empresa Erceos-Enkimia. Ara s'han començat a retirar.

—¿Què li semblen els treballs de descontaminació a Flix?

Molt bé. Les obres es van pactar amb una comissió científica i hi va haver també un consens a nivell públic, amb ajuntaments i ecologistes. Es va escollir el millor. Per exemple, en la qüestió essencial de construir un mur a l'embassament per aïllar els residus mentre es realitzaven els treballs de retirada. Així els tòxics no se'n aniran aïgues avall.

—¿L'efecte ja es nota?

En l'última creixuda ja s'ha apreciat que la zona confinada pel mur està com una bassa.

—¿S'està fent tot el que va demanar la comissió científica?

Sí, suposo.

—¿Com que ho 'suposa'?

Doncs resulta que als membres de la comissió no ens reuneixen des de fa anys. Tot això ho va treure Josep Puxeu [secretari d'Estat el 2008] i sembla que el PP no té cap interès a recuperar-ho. Ara s'encarreguen de tot l'empresa estatal Acuamed i les concessionàries que realitzen l'obra. No hi ha cap control científic extern.

—¿I?

Un dia em van invitar a veure-ho i em va semblar que tot anava molt bé. Però si alguna part del projecte coixeja, no ho sabem. Encara que dignis que les coses van bé, és interessant demostrar-ho. La comissió científica els donaria garanties, però passen de nosaltres.

► El catedràtic Narcís Prat, a la Universitat de Barcelona (UB).

—Durant dècades, els residus d'Erceos han avançat aïgues avall.

—Sí. A partir de 400 metres cúbics per segon ja s'arrossegaven fangs cap al mar.

—¿Com es detectaven?

Hi ha invertebrats que absorbeixen els sediments en suspensió i que formen part de la dieta d'altres animals més grans, com els silurs. Els peixos intenten expulsar els metalls pesants, però una part se'ls queda de forma perpètua a la musculatura. I es va acumulant.

—¿Podem determinar si aquests tòxics són de Flix?

—Sí, el mercuri, per exemple, no pot venir de cap altre lloc. Els seus isòtops ens permeten saber fins i tot que procedien de les mines d'Almadén i que es van utilitzar a la planta d'Erceos a Flix.

—¿La contaminació desapareixerà aïgues avall de Flix?

—La procedent d'Erceos, segur. De forma natural s'anirà reduint i finalment desapareixerà.

—¿Hi ha alguna manera de reaprofitar els residus?

—No. A més de tenir una mica de radioactivitat, es tracta d'un fang molt fi que no serveix per a res.

—¿Què opina dels municipis que lamenten que hagin començat les obres sense que estiguin a punt tots els pous alternatius per al proveïment?

—Se'ls va prometre uns diners per fer-los i lògicament els volen tenir, però la realitat és que ara, gràcies al mur, estan infinitament més protegits que fa uns anys. Hi ha una mica de ganes d'aprofitar-se'n, una qüestió política...

“

«Crec que tot s'està fent molt bé, però tornar a convocar la comissió científica donaria més garanties»

—¿Per què es va trigar tant a actuar a l'embassament de Flix?

—Tot hom a la zona coneixia el que estava passant i es feien els ulls grossos. El problema fins i tot l'havia investigat la fiscalia. No obstant, fins al conseller Milà ningú va tenir la gosadia suficient per agafar el toro per les banyes.

—I després, una vegada es va presentar el 2004 l'informe del CSIC que denunciava la magnitud del problema, també s'ha trigar molt.

—El camí no ha sigut fàcil. Entre altres aspectes, es va haver de fer un projecte complet i buscar finançament. En qualsevol cas, segons la meua opinió, el que és pitjor és que quan ja estava tot a punt se'n va endarrerir l'inici un any més per qüestions purament burocràtiques i polítiques. Les obres ja podrien estar a l'animent.

—Com més aviat s'hagués construït el mur, millor.

—Per descomptat. En el retard de l'últim any ens hauríem estalviat diverses ruades.

—¿Hem de presumir d'un projecte elaborat completament per gent d'aquí?

—Sí. No s'ha fet una cosa d'aquesta magnitud i complexitat al món. Entre altres aspectes, a Flix s'ha creat una infraestructura de tractament única. Això sí, hauríem de preguntar-nos si ho podem aprofitar tot això. Potser ho podríem reutilitzar.

—Si les coses es fan malament i els sediments avancen aïgues avall, ¿hi hauria alguna manera de saber-ho?

—La mateixa Acuamed té una comissió de seguiment sobre l'aigua i sediments, però no sé si les seves dades es faran públiques. A més a més, és essencialment sobre el sediment i l'aigua, però no sobre la biota. I en els éssers vius, a causa de la bioacumulació, és on millor s'aprecia la toxicitat. En silurs i crancs americans, per exemple.

—En línies generals, la qualitat de l'aigua de l'Ebre ¿com ha evolucionat en els últims anys?

—La part baixa ha experimentat un canvi important des del 2000, lligada a la millora de la depuració a Saragossa i Lleida i al fet que els agricultors utilitzen menys fertilitzants. Això ha ocasionat un descens del fòsfor i del nitrogen, els nutrients bàsics de les algues. El riu abans estava molt més verd. Al disminuir el fòsfor, la llum arriba al fons i les plantes es desenvolupen, i això evita que creixin tantes algues. ■